

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Den offentlige Gramen

i Aarhus Cathedralskole

i Juli 1846.

Bede

S. S. Blache,
Skolens Rektor.

Indhold:

1. Skolestifterretninger.
2. Om den Ruthardtske Methode i Sprogundervisningen.

Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkeri.

I.

Efterretninger

om

Aarhus Cathedralskole

i Skoleaaret 1845–46.

Ned Enden af forrige Skoleaar var Discipelantallet i Aar-
huus Cathedralskole 70. Af dette Antal blevet efter udholdte
Examen artium følgende 6 optagne mellem de academiske
Borgere med de vedviede Hovedcharacterer. I Henhold
til de foregaaende Skoleesterretninger ansøres de under fort-
lobende Nummere, der begyndtes med Aaret 1805.

210. Johan Georg Christopher Fredrik-

sen Koch. Laudabilis.

211. Christian Frederik Valdemar Secher. Laudabilis.

212. Alexander Frederik Lassen. Haud illaud.

213. Michael Wittrup. Laudabilis.

214. Rudolph Peter Christian Warberg. Laudabilis.

215. Michael Overgaard Asmussen. Haud illaud.

De dem tildeleste specielle Characterer vare følgende:

	Q Danſ.	Latin.	Gat.	Göt.	Hebraif.	Religion.	Geographi.	Historie.	Arithmetit.	Geometri.	Geod.	Fransf.
Koch.	L.	L.	L.	L.	+*L.	L.	L.	H.	L.	H.	L.	+L.
Secher.	L.	L.	L.	L.	*L.	H.	H.	H.	L.	H.	L.	+L.
Lassen.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	+L.	N.	N.	L.	L.
Wittrup.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	L.	+L.	L.	H.	L.	L.
Warberg.	H.	L.	L.	L.	*L.	L.	L.	L.	L.	H.	L.	L.
Asmussen.	H.	H.	H.	H.	L.	H.	H.	H.	H.	L.	L.	L.

† betegner Laud. p. c.

* at et Pensum Græſſ er læst istedetfor Hebraif.

Boruden de anførte Dimittender, forlode ved Skoleaarets Begyndelse endnu 5 andre Disciple Skolen, hvormod til samme Tid 11, og efter den i Føraaret afholdte Halv-aarsexamen, 4 nye Disciple optoges. Det hele Antal af Disciple, som i Skoleaaret have været underviste, udgjør saaledes 74.

Henimod Udgangen af forrige Skoleaar modtog Udgiveren af nærværende Skole-sterretninger under 13de September fra den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler en Skriveise, hvorved det paalagdes ham, efter Overlæg med Skolens øvrige Lærere, at indgive sin Be-tænkning om, hvilke af de i den provisoriske Plan for Underviisningen i Metropolitanskolen, Odense Cathedralskole og Kolding lærde Skole indeholdte Bestemmelser, saavel angaaende de ydre Betingelser for Underviisningen, som angaaende Underviisningen selv, enten strax eller i den nærmeste Fremtid i Aarhus Cathedralskole kunde bringes i An-vendelse.

Efter at denne Tag i et Lærermøde var tagen under Overveielse, indsendtes under 30te s. M. desangaaende et underdanigst Forslag, der i det Hele vandt den Kongelige Directions Bisald. De af den provisoriske Plans Bestemmelser, som blev bevilgede strax eller efterhaanden at maatte indføres, vare følgende:

- 1) At Skolens Disciple for det Første inddeltes i 6 Clas-ser, af hvilke den 6te er toaarig, alle de øvrige eet-aarige.
- 2) At de i den provisoriske Plan § 3 indeholdte Bestemmelser angaaende Disciples Optagelse for Fremtiden tages til Følge.
- 3) At Underviisningen i Dansk gives i Overensstemmelse med Planens § 4, 1) saaledes som den i de to sidst forlobne Aar her er given, siden Dansk Literaturhistorie

- med den Kongelige Directions Indvilligelse, er optagen mellem de ordentlige Undervisningsfag i øverste Classe.
- 4) At Undervisningen i det tydse Sprog begynder med Skolens nederste Classe, for at Disciplene i sin Tid ved Udgangen af 6te Classe kunne, som Planens § 4, 2 bestemmer, have opnaaet Færdighed i at oversætte fra Tydse, correct skrive Sproget, og være befjendte med det Væsentligste af den tydse Literaturs Historie.
 - 5) At Undervisningen i Latin, der efter Planens Besemmelse skal begynde med 3de Classe, for Skoleaaret 1845—46 bo:tsalder i 1ste Classe, men derimod for samme Åar fortsættes i 2den Classe, da de deri opflytede Disciple alt tidligere have lært Latin. I det paafølgende Skoleaar skal derimod Latin ogsaa i 2den Classe bortsalde.
 - 5) At Undervisningen i Græsk, der efter Planen skal begynde med 4 Classe, for samme Skoleaar begynder med 3de, men i det næstfølgende med 4de Classe. Fremdeles, at med Undervisningen i Latin og Græsk i 6te Classe forbinder Meddelelsen af en Oversigt over disse Sprogs Literaturhistorie, Oldtidssvidenskab og Mythologi efter de trykte Lærebøger, der haves.
 - 7) At Geometrien, der hidtil begyndte med det 5te Skoleaar, nu maa begynde med det 4de, samt at geometriske Tegning maa optages mellem Undervisningsfagene i 1ste og 2den Classe.
 - 9) At den calligraphiske Undervisning ephører med 4de Classe.
 - 10) Angaaende Begyndelsen og Slutningen af Skoleaaret samt Tiden til Sommerferierne formeente Lærerne, at Bestemmelserne herfor vilde være afhængige af den Tid, da examen artium for Fremtiden ved Universitetet vilde blive afholdt, og den kongelige Direction

tilkjendegav derfor, at det i denne Henseende vilde blive ved det hidtil Sædvanlige. Da imidlertid de i Planen herfor indeholdte Bestemmelser siden ere gjorte gyldende for de øvrige lærde Skoler, har den Kongelige Direction under 9de Mai d. A. fassat, a) at ogsaa for Aarhuus Cathedralskoles Vedkommende indeværende Skoleaar skal sluttes med 31te August, saa at det næste Skoleaar kan tage sin Begyndelse med 1ste September; b) at i Aar og fremdeles Hovedexamen bliver at afholdes i Slutningen af Juli Maaned, ligesom Halvaarskolen bliver at henlægge til Slutningen af Februar, og ved disse Examina de i den provisoriske Plan givne Forskrifter blive at tagtage; c) at til Sommerferier efter Planens § 8 bestemmes hele August Maaned, ligesom ogsaa de i samme § for de mindre Ferier indeholdte Bestemmelser blive at følge.*)

*) Ungaende Forlængelse af Sommerferien læstes i de i Collegiatidenen № 37 for 1845 meddelede Motiver Følgende:

„Praxis har allerede ved de fleste Skoler indført 3 Ugers Sommerferie; men kortere end ovennævnte til en Maaned forestaede Tid bor den, efter Alles Menigh ikke være, naar den virkelig efter dens Bestemmelse skal give baade Lærere og Disciple en Recreation efter Yearets Arbeide. Naturligen hvad Lærerne angaaer, vilde en Sommerferie endog paa 3 Uger, i Virkeligheden kun indeholde 2 Ugers Ferie for dem, da de første 8 Dage vilde gaae bort med Arbeider i Anledning af Hovedexamen, med Forsamlinger for at astale Væseplanen og ordne Timetabellen for det kommende Skoleaar, de nye Disciples Examination m. v. For Rector vilde en kort Ferie umiddelbart efter Hovedexamen, saa godt som aldeles ikke blive til Recreation, da hans Arbeide ved Overgangen fra det ene Skoleaar til det andet, er langt betydeligere og længere varende end de andre Læreres.“

Med Hensyn paa den ogsaa gjorte Indstilling, at det hidtil besalede **Æ**quivalent for Hebraisk, der ved den prævisoriske Plan er affkaffet i de tre udvidede Skoler maatte bortfalde, ansaae den Kongelige Direction det for rettest, at dermed forholdtes som hidtil.

I Overeensstemmelse med 1ste Post blevé Skolens Disciple paa følgende Maade inddelte i 6 Classer.

VI Classe.

1. P. Jensen, Søn af afd. Gaardmand J. Jensen i Sabroe.
2. M. S. S. Winding, S. af afd. Pastor Winding i Evede.
3. Fleischer, S. af Justitsraad, Borgemester Fleischer h. i B.
4. M. Siegumfeldt, S. af Toldbetjent Siegumfeldt i Ebeltoft.
5. J. Kjer, S. af Pastor Kjer i Schjødstrup.
6. G. Schytte, S. af Alterdegn og Skolelærer Schytte h. i B.
7. Th. Thygesen, S. af afd. Pastor Thygesen i Hasle.
8. C. Amsinck, S. af Ritmester v. Amsinck h. i B.
9. P. Schoubye, S. af Pastor Schoubye i Østbirk.
10. P. Herskind, S. af Consul Herskind h. i B.
11. L. Hviid, S. af Ritmester v. Hviid h. i B.
12. N. Müller, S. af afd. Pastor Müller i Astrup.
13. A. Holm, S. af Pastor Holm i Tweed.
14. G. Brendstrup, S. af Procurator Brendstrup h. i B.
15. Jac. Steenberg, S. af Pastor Steenberg i Vibye.
16. M. Lindhard, S. af Institutbestyrer Lindhard h. i B.

V Classe.

1. C. S. Dahlerup, S. af Stiftspr. Dahlerup h. i B.
2. J. Otterstrøm, S. af Bankkasserer, Cancelliraad Otterstrøm h. i B.

3. C. S. Funder, S. af Pastor Funder i Storring.
4. J. G. M. Krarup, S. af Kammeraad Krarup til
Høraldslund.
5. J. C. R. Lund, S. af Skibscapitain Lund h. i B.
6. L. P. Schou, S. af Proprietair Schou til Kjøl:
bygaard.
7. C. Harpøth, S. af Pastor Harpøth i Randlev.
8. A. Ipsen, S. af Kammerassessor, Toldkontrolleur
Ipsen h. i B.
9. B. Brammer, S. af Dr. theol. Bisshop Brammer
h. i B.
10. Jul. Steenberg, S. af Pastor Steenberg i Vibye.

IV Clæsse.

1. J. C. Bünger, S. af Kjøbm. Bünger h. i B.
2. J. G. Wormslev, S. af afd. Handelsmand Worms:
lev, Pleiesøn af Toldbetjent Willumsen h. i B.
3. S. Dahlerup, S. af Stiftsprovst Dahlerup h. i B.
4. O. E. Ipsen, Broder til Nr. 8 i 5te Cl.
5. J. A. Severin, S. af Major og Stadshauptmand
Severin h. i B.
6. S. P. Ingerslev, S. af Cancellir. Ingerslev til
Marselisborg.
7. Ph. P. Rosenstand, S. af Justitsraad, Herredssfo:
ged Rosenstand h. i B.
8. T. Hansen, S. af Etatsraad Hansen, forhen Gou:
verneur i Tranquebar.
9. S. Tetens, S. af Etatør. Overkontrolleur Tetens
h. i B.
10. Fr. Neulengracht, S. af afd. Kjøbmand Neulen:
gracht h. i B.
11. A. Nellemann, Son af Skolens Kasserer, Fuldm.
Nellemann.
12. P. W. Nellemann, Broder til den Foregaaende.

III Classe.

1. J. P. C. Cramer, S. af Pastor Cramer i Veilbye v. Grenaae.
2. L. M. Brendstrup, S. af Procurator Brendstrup h. i B.
3. N. P. Winding, S. af afd. Kjøbmand Winding, Stedson af Kbm. Leverkhuusen h. i B.
4. S. P. Stephensen, S. af Overauditeur og Byfoged Stephensen i Ebeltoft.
5. O. Th. N. Krarup, S. af Kammerraad Krarup til Haraldslund.
6. T. W. Stabell, S. af Provst Stabell i Ormslev.
7. C. Lund, S. af Skibscapt. Lund h. i B.
8. P. C. Hollesen, S. af Møller Hollesen i Nye.
9. S. Nellemann, Son af Skolens Kasserer, Huldm. Nellemann.
10. C. Q. Levring, S. af Proprietair Levring til Lundhof.
11. C. S. Nøse, S. af Kjøbmand Nøse h. i B.
12. W. Asmussen, S. af Garnisonskirurg og practiserende Læge Asmussen h. i B.
13. P. Tetens, S. af Etatsraad Tetens h. i B.
14. J. C. Lacour, S. af Proprietair Lacour h. i B.
15. W. Nøgind, S. af afd. Agent Nøgind h. i B.

II Classe.

1. F. V. W. Topsøe, S. af Pastor Topsøe i Hirschholm, forh. Præst i Veilbye ved Narhus.
2. F. R. Hviid, S. af Ritmester v. Hviid h. i B.
3. C. S. W. Carstens, S. af Pastor Carstens i Borum.
4. J. C. Langballe, S. af Propr. Langballe til Dronningb.
5. F. W. Rasmussen, S. af Regimentsdyrlæge Rasmussen h. i B.

6. M. Kjeldsen, S. af Proprietair Kjeldsen til Lerchenfeldt.
7. L. A. Ipsen, S. af Kammerassessor Ipsen h. i B.
8. S. S. Hartvigson, S. af Kjøbmand Hartvigson h. i B.
9. H. B. Schjerup, S. af Kjøbmand Schjerup h. i B.
10. C. L. B. Launy, S. af Bagtmester Launy h. i B.
11. H. G. Schjerbeck, S. af Kammerraad og Toldinspecleur Schjerbeck h. i B.
12. M. J. V. Bay, S. af Toldkasserer Bay i Ebeltoft.
13. G. J. S. Döcker, S. af Agent Döcker h. i B.

I Classē.

1. H. Schougaard, S. af afd. Pastor Schougaard i Ormslev.
2. P. C. Schjerbeck, Broder til Nr. 11 i 2den Cl.
3. S. E. Jørgensen, S. af Maler Jørgensen h. i B.
4. J. G. S. Mohr, S. af Cancellieraad Mohr til Christinedal.
5. A. Watt, S. af afd. Proprietair Watt til Holmsrupgaard.
6. A. Hammershøi, S. af Kjøbm. Hammershøi h. i B.
7. W. Stephensen, S. af Overauditeur Stephensen i Ebeltoft.
8. O Hammershøi, Broder til A. H. -

Af disse 74 Disciple ere til forskjellige Tider i Aarets Løb udmeldte: 1) S. Neulengracht; 2) A. Nellemann; 3) P. W. Nellemann; 4) G. Döcker for at overgaae til andre Bestemmelser; samt 5) S. V. Topsøe, der for medelst Faderens Forslyttelse til Hirschholm, indsattes i Metropolitansskolen.

Discipelantallet er saaledes ved Skoleaarets Ende 69.

De ugentlige Undervisningstimer have med den konelige Directions Approbation været fordeelte paa de enkelte Fag, saaledes som nedenstaende Tabel udviser:

Fagene.	VI Cl.	V Cl.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	Alt. Timer.
Danst.	2	2	2	3	4	6	
Danst Litteraturhistorie.	2	=	=	=	=	=	21
Latin.	5	8	7	6	6	=	32
Latinse Stiil.	3	2	2	2	2	=	11
Græst.	5	5	4	4	=	=	18
Hebraist.	A. 2 B. 2	2	=	=	=	=	6
Tyds.	2	2	2	2	2	5	15
Franst.	3	2	2	3	=	=	10
Religion og Bibelhistorie.	2	3	2	2	3	4	16
Ny Testamente.	1	=	=	=	=	=	1
Historie.	3	3	3	3	3	4	19
Geographie.	1	2	2	2	2	2	11
Arithmetik.	3	2	3	3	4	5	20
Geometrie.	2	2	2	=	=	=	6
Naturhistorie.	=	=	=	=	2	2	4
Skrivning.	=	=	3	.3	4	4	14
Tegning.	=	=	=	2	3	3	8
Gang.	2	2	2	2	2	2	12
Gymnastik.	2	2	2	2	2	2	12
Alt.	40	39	38	39	39	39	235

Som af ovenstaende Tabel sees, er det ugentlige Ti-
meantal for 5te, 3die, 2den og 1ste Classe 1 Time, og for
6te Classe 2 Timer høiere end det ved den provisoriske Plan
fastsatte Maximum af 36 Timer ugentlig, Gymnastiktimerne
allene ikke iberegnete; dog maa det herved bemærkes, at
dette ikke gjælder for alle Disciplene, idet en stor Deel af

dem, formedelst Mangel paa Anlæg, ikke kunne deelte i Sangundervisningen*).

Hvorledes i Øvrigt Undervisningstimernes Antal, naar i de høiere Classer, og især i den 6te flere Fag end hidtil skulle doceres, vil kunne nedsettes til det besalede Maximum,

*) Jeg veed ikke om det Samme viser sig ved alle Skoler eller om det er et særligt Tilfælde for nærværende Bid ved denne, at mange Disciple, uagtet ofte gjentagne Prover, og uagtet Undervisningen hver Morgen begynder med Choral-sang, der ledsages af Orgelspil, dog ikke kunne bringe det til at syne blot en Melodie, end sige til at tage Deel i en 4 eller 3stemmig Sang. Af 74 Disciple have saaledes kun været 34, der med nogensomhelst Frugt kunde deelte i Sangundervisningen. Øste faaer man, naar nogen andre Disciple skulle prøves, paa det Spørgsmaal: „Kan Du syne?“ Svarer: „Det veed jeg ikke.“ — Har Du aldrig forsøgt det? „Nei.“ Sandheden af dette Svar falder som øfest ved Proven tilstrækkelig i Dret. At Mangel paa Beilighed i Hjemmet til at høre Sang og Musik underiden kan have nogen Skyld, og at det slumrende Anlæg til en vis Grad kan vækkes, har jeg nogle Gange erfaret; men i de fleste Tilfælde har det viist sig, at saadanne Born vel ikke mangle hvad man kunde kalde den grovere Høresands, eller Receptivitet for Lyd i Almindelighed, men vel den høiere og om jeg saa maa sige mere sjælelige Sands, hvoretvede de kunde bemærke de finere Overgange i Tonerne eller disses indbyrdes Harmonie; eller at de, om de endog i Tiden kunne bringes til at bemærke disse, og deres Tonesands saaledes til en vis Grad kan vækkes, dog aldrig formaae gennem Stemmeorganerne selv blot taalesligt at reproducere en sammenhængende Tonerakke. Jeg har tilfojet disse Bemærkninger, for at Ingen af det mindre Antal af Disciple, der tager Deel i Sangundervisningen, skal slutte, at der hos os ikke skønnes denne Sag tilborlig Opmærksomhed, eller formedelst Ubekjendtskab til Forholdene gjøre Fordringer til Skolen, som den aldrig vil formaae at tilfredsstille.

indseer jeg endnu ikke ganste. Vistnok kan en almindelig faststaaende Timetabel, &c; en Tabel, der viser, hvad der hver Time skal doceres, og af hvilke Lærere, ikke gives, li; gesom ogsaa en saadan maa, og uden Skade kan være mange Forandringer underkastet, naar kun visse Grundsetninger ved dens Afsattelse saavidt muligt følges, at t. Er. de vanskeligere og mere anstrengende Fag henlægges til For; middagstimerne, at den fornødne Afverling med Hensyn til Undervisningsgjenstandene tilveiebringes; men en Normal; bestemmelse for Fordelingen af Timerne paa de enkelte Fag, synes dog at være nødvendig, da i de fleste Tilfælde Læ; rerne vel neppe derom kunne enes. Wel kan een Lærers Individualitet, og den Methode, han har valgt, synes at kræve et større Timeantal, end det en anden behøver, for at udrette det Samme; men af den Grund kunne de øv; rige Lærere ikke være tjente med at indskrænkes til et Ti; meantal, der under alle Omstændigheder maa være util; skrækkeligt. En af sagkyndige Mænd udarbeidet Normalta; bel, til hvis Eftersølgelse enhver enkelt Lærer i Regelen var forpligtet, vilde derfor vistnok være onskeligt. Skulde da i enkelte Tilfælde samtlige Lærere eller flere efter gjensidig Overenskomst ønske en Forandring, kunde jo derom gjøres Indstilling til Overbestyrelsen, i hvis Magt det da stod, efter Omstændighederne at bevilge eller aflæae en saadan Afsigelse.

I Henseende til Lærerpersonalet foregik ved Skoleaa; rets Begyndelse den Forandring, at Cand. theol. og Adjunct Nijs Hanssen, der havde tilkjøbt sig en Land; eiendom, og besluttet der at oprette et Landvæsens-Institut, under 15de September efter Insøgning af Hans Majestæt i Maade blev entlediget fra sit Embede her ved Skolen, i hvilken Anledning Cand. theol. Andreas Evald Mei;

nert Thomsen, af den Kongelige Direction i hans Sted blev constitueret som Lærer.

Underviisningsfagene have i indeværende Skoleaar paa følgende Maade været fordeelte mellem Lærerne:	
Nector Blache: Latin i 6te og 5te Cl. samt Ugentlig Græss i 6te	23 Timer.
Overlærer Fleischer: Geometrie i 6te, 5te og 4de Cl., Arithmetik i 6te, 5te, 4de og 3die Cl., Naturhistorie i 1ste og 2den Cl.	21 —
Adjunct Arntzen: Græss i 5te, 4de og 3die Cl., Latin i 4de	22 —
Adjunct Nøgind: Historie gjennem hele Sko- len og Dansk Literaturhistorie i 6te Cl.	21 —
Adjunct Rabell: Religion gjennem hele Sko- len, samt Dansk i 6te, 5te, 4de og 3die Cl.	26 —
Adjunct Knudsen: Geographie gjennem hele Skolen; Hebraisk i 6te Cl., samt Regning i 1ste og 2den Cl. . . .	26 —
Constitueret Adjunct Thomsen: Tydsk gjen- nem hele Skolen; Latin i 3die Cl. .	23 —
Adjunct Carøe ved Realskolen har besørget den franske Underviisning i 6te og 5te Cl.	5 —
Cand. theol. Elmquist: Fransk i 4de og 3die Cl.; Latin i 2den Cl.; Dansk i 2den og 1ste Cl.	23 —
Maler Høegh-Guldberg: Calligraphie i 4de, 3die, 2den og 1ste Cl.; Tegning	

Herunder indbesattet geom. Tegning) i 3de, 2den og 1ste Cl. .	12 Timer.
Musiklærer Glass i Sang	5 —
Capitain v. Robertsonn i Gymnastik . . .	4 —

I sidste Skoleaar ere i de forskjellige Classer følgende Pensa af Sprog og Videnskaber gjennemgaaede og læste:

M o d e r s m a a l e t.

- I Cl. Hjorts danske Børneven, §. 165-95; 366-93.
Hølst's mindre poetiske Læsebog, §. 25; 38-39; 60;
85-89; 95; 102-22.

Foruden en god Oplæsning og fuldstændig Forstaaelse af det Læste, er der lagt vind paa at bibringe Disciplene Færdighed i at kjende de forskjellige Ordklasser og Sætningsdele. De skriftlige Øvelser have saa godt som udelukkende været indskrænkede til Dictat.

- II Cl. Hjorts Børneven, §. 293-333 (efter 3de Udg.)
128-47. Hølst's mindre poetiske Læsebog, §. 12,
18, 19, 34, 63-68; 74-76; 81-83; 83-85.

Det Vigtigste af Grammatikens Formlære er blevet indsvet, deels ved Analyse af det Læste, deels efter Boiesens Grundrids. De skriftlige Øvelser have her fornemmelig bestaaet i Gjengivelse af smaa Fortællinger.

- III Cl. Molbechs Læsebog, §. 1-105; Hølst's større poetiske Læsebog, §. 54-56, 102, 104, 108-15; Boiesens Grammatik forfra til § 47. En Time er ugentlig anvendt til skriftlige Øvelser.

- IV. Molbechs Læsebog, §. 153-226. Hølst's større poetiske Læsebog §. 219-22, 244-46, 249-50, 269-70.
Boiesens Grammatik.

- V Cl. Hølst's prosaiske Læsebog, §. 1-11, 59-72, 89-92,
102-6, 133-37, 145-56, 166-75, 189-94. Hølst's

si. poetiske Læsebog S. 136-47, 150-52, 155-62, 266-68, 269-70.

VI Cl. Holst's prosaiske Læsebog S. 166-82, 308-14, 322-32; Sammes poetiske Læsebog S. 84-93, 261-63. Øvelser ere anstillede i mundtlig og skriftlig at fremstille Indhold og Tankegang af enkelte større Arbeider af den danske Litteratur, som Disciplene ved Hjemmelid havde tilegnet sig.

I de tre øverste Classer ere i Reglen skrevne to Udarbeidelser om Maaneden, deels lettere Beskrivelser og Fortællinger, deels mere egentlige Afsandlinger, de sidste fornemmelig i øverste Classe. Stoffet til disse Stile har, efter Disciplenes Alder, været meer eller mindre udførlig gjennemgaet forud paa Skolen, enten af Læreren alene, eller under Disciplenes Medvirkken.

I 6te Classe er desuden læst den Danske Litteraturs Historie fra den ældste Tid indtil Holberg incl. efter Thortsens Haandbog.

L a t i n.

II Cl. Borgens latinske Læsebog 4, 5 og 6 Affnit indtil № 44. Det Vigtigste af Formlæren efter Madvigs Grammatik. To ugentlige Timer ere anvendte til skriftlig Oversættelse af smaa Exempler fra Dansk til Latin.

III Cl. Af Cornelius Nepos er læst Agesilaus, Eumeunes, Phocion, Timoleon, de Regibus, Hamilcar og Hannibal. Hele Formlæren af Madvigs Grammatik er gjennemgaet og af Syntaxen det første Affnit. Reglerne i Formlæren og Syntaxen, saavelsom de vigtigste Ords forskjellige liricalske Betydning, ere under den mundtlige Examination daglig blevne Disciplene indpræntede. To Timer ere ugentlig anvendte til Stillsøvelser og Læreren har efter en systematisk Plan ved

en Mække af Exempler stræbt at opklare og befæste de syntaktiske Regler i Disciplenes Forstand og Hukommelse.

IV Cl. Cœsars Comment. de bello gallico lib. 1 og 8. Af Madvigs Grammatik er det Vigtigste af Formlæren repeteret, og af Ordsinings-Læren er læst det Vigtigste af 1ste og 2de Afsnit. Til Stiisøvelser ere anvendte 2 Timer ugentlig. Efterat Stilen hjemme er rettet af Læreren og dernæst paa Skolen gjennemgaaet, have Disciplene, i en Deel af næste Time med Dansken for sig, mundtlig givet en forbedret Oversættelse af denne, hvorved de ere tilholdte nsiagtig at gjøre Nede for samme tilliggemed det Urigtige i de i det skriftlige Arbeide begaaede Feil.

V Cl. Cœsars Comment. de bello gallico lib. V—VII. Terentii Andria og Phormio. Begge Forfattere ere læste statarisk og repeterede. Hele Madvigs Grammatik er læst eller repeteret, dog med Forbigaaelse af enkelte §§ og Anmærkninger, der forbeholderes den høiere Classe. 2 Timer ugentlig anvendtes til latinſt Stil, hvorved omrent samme Fremgangsmaade fulgtes, som ved den foregaaende Classe er angivet. Memorøvelser af udvalgte Steder af classiske Forfattere foretages leilighedsvis, naar Tiden tillod det.

VI Cl. Ciceronis orationes pro Sex. Roscio Amerino, pro lege Manilia, orationes IV in Catilinam. T. Livii histor. rom. lib. I—II. Virgilii Æneid. lib. I, II, III, IV, VI. Horatii Epistola ad Pisones. Virgils Æneide saavelsom en Deel af Talerne ere af Læreren paa Skolen interpreterede, det Øvrige efterat Disciplene paa egen Haand derpaa hjemme havde forberedt sig, ved Examination fuldstændigt gjennemgaaet. Hele Madvigs Grammatik er i een ugentlig Time re-

peteret. Romerske Antiquiteter ere læste efter Boiesens Haandbog. Latinſk Stil er freven tvende Gange ugentlig, den ene Gang hjemme, den anden Gang paa Skolen i tvende samlede Timer; hvilken Øvelſe dog undertiden har afvællet med skriftlig Oversættelse fra Latin til Dansk af en eller anden ikke læst Forfatter.

G r æ ſ k.

III Cl. Af Langes Grammatik er læst det Vigtigste af Formlæren indtil Verberne paa μι, og af Sammes Materialier det Meste af de dertil hørende Stykker.

IV Cl. Af Langes Materialier er læst fra S. 22-26; 63-67; 85-96; 128-134. Af Sammes Grammatik er læst Formlæren indtil 1ste Tillæg med Undtagelse af den episke Dialect, og Bemærkningerne om Verbernes Anomalie i Almindelighed. Af verba anomala og defectiva ere fun de lærte, som forekom ved Læsningen.

V Cl. Xenophons Anabasis 1 Bog, og Homers Iliade 3die Bog. Af Langes Grammatik læstes hele Formlæren.

VI. Plutarchi, Julius Cæsar. Homeri Iliad. lib. III—IV. Platonis Apologia Socratis et Crito. Langes græske Grammatik saavel Formlæren som Syntaxen er repe teret. Det Vigtigste af de græske Antiquiteter er læst efter Boiesens Haandbog.

S e b r a i ſ k.

V Cl. Øvelſe i Oplæsning. Conjugationstabellen og de vigtigſte Regler af Lindbergs Grammatik ere læste og anvendte ved Læsningen af de 4 første Capitler af Genesis.

VI Cl. Øverste Afdeling: Hele Genesis; nederste Afdeling: De første 17 Capitler. Lindbergs Grammatik.

N e l i g i o n.

I El. Herslebs mindre Bibelhistorie, det gamle Testamente med udførlige Tillæg, fortalte efter Bibelen. Af Mors genpsalmerne, som benyttes ved Sangen paa Skolen ere lærte udenad: № 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 16, 26, 28, 29; af Tillæget til den evang. christ. Psalmebog № 571, 575-97, samt Psalmebogens 190 efter Revisionen i Tillæget.

II El. Balles Lærebog Cap. 2-4; Herslebs mindre Bibelhistorie, det gamle Testamente og det ny Testamente indtil Parablerne.

III El. Balles Lærebog Cap. 3-5. Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Testamente fra 3de til 6te Periode.

IV El. Fogtmanns Lærebog 1 Cap. indtil § 43; Herslebs større Bibelhistorie, det gl. Test. fra 4de Periode til Udsigten over det gl. Testamentes Bøger.

V El. Fogtmanns Lærebog § 59-98; Herslebs større Bibelhistorie, det nye Testamente indtil „den sidste Paaskfest.“

VI El. Øverste Afdeling: Fogtmanns Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie og Johannes Evangelium i Grundsporet. Nederste Afdeling: Fogtmanns Lærebog Cap. 3-4. Herslebs Bibelhistorie, det gl. Testamente med Udsigten over Bøgerne. Lucas's Evang. i Grundsporet Cap. 1-8.

G e o g r a p h i e.

I El. Ingerslevs mindre Lærebog forfra til Asien.

II El. Samme Lærebog fra Spanien til Bogens Ende.

III El. Sammes større Lærebog forfra til Keiserdømmet Østerrig.

IV El. Samme Lærebog fra Holland til Arabien.

V El. Samme Lærebog fra England til det chinesiske Rige.

VI Cl. Øverste Afdeling: Efter samme Lærebog hele Geographien; nederste Afdeling: fra Asien indtil Vogens Ende.
H i s t o r i e.

- I Cl. Ingerslevs fragmentariske Historie fra den 1ste Puniske Krig til den nyere Tid.
- II Cl. Samme Bog fra den 1ste Puniske Krig til Reformationen.
- III Cl. Allens Danmarkshistorie indtil Calmarunionen, og Bohrs Lærebog i den gamle Historie fra Begyndelsen til den anden Perserkrig.
- IV Cl. Hele Bohrs Lærebog i den gamle Historie. Allens Danmarkshistorie fra Reformationen til Frederik den Gjærde.
- V Cl. Den nyere Historie indtil Consularregjeringen efter Estrups Lærebog.
- VI Cl. Den nyere Historie indtil nærværende Tid efter samme Lærebog og mundtlig Meddeelse.

M a t h e m a t i k.

- I Cl. Efter Ursins Regnebog de 4 Specier i hele Tal og Brøk, samt Reguladetri i hele Tal. Geometrisk Tegnelære efter Hetsch og Ursin 1—8 Tavle.
- II Cl. Efter samme Lærebog de 4 Specier samt Reguladetri i hele og brudne Tal. Geometrisk Tegnelære 1—9 Tavle.
- III Cl. Practisk Øvelse i de forskellige Slags Reguladetri, og af Bogstavregning de 4 Regningsarter med hele Størrelser. Geometrisk Tegnelære 1—9 Tavle.
- IV Cl. Fallesens Begyndelsesgrunde i den rene Matematik til P. 113. Fortsatte praktiske Øvelser i Regning. Mundts Geometrie 1—2 Cap.
- V Cl. Efter Fallesens Lærebog Dreimalbrok og Ligninger af første Grad. Bjsøns Læredog i Geometrien, den plane Geometrie til § 99.

VI. Cl. Læren om Nodstørrelser, Kvadrat- og Cubikrodens Uddragning samt quadratiske Ligningers Oplosning. Den plane Geometrie efter Bjørns Lærebog.

Naturhistorie.

- I Cl. Efter Kroiers Lærebog, Dyreriget indtil Pattedyrene.
II Cl. Efter samme Lærebog hele Dyreriget.

Tydk.

I Cl. Rung's Lærebog for Børn, S. 34-75. For at skaffe Eleverne noget Glosoforraad, ere Partier af Høst's Glosebog lærte udenad, Billeder undertiden foreviste og alle enkelte Gjenstande benævnte paa Tydk; endelig ogsaa Småfortellinger oversatte paa Dansk efter Lærerens mundtlige Oplosning. Sproget er jævnlig blevet talt til Eleverne i Timen, for at de snarere kunde lære at forståe og udtales det rigtigt. En Deel poetiske Stykker ere lærte udenad. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Rung's Grammatik, og saavel de høfsiede Erexpler som Lærebogens Text benyttede til analytiske Øvelser.

II Cl. Rung's Lærebog for Børn, S. 83-129. Efterat være oversat paa Dansk, er Terten, med omvendt Bog, atter blevet frit gjengivet paa Tydk; adskillige poetiske Stykker ere lærte udenad. Formlærens Grundtræk ere læste efter Rung's Grammatik.

III Cl. Af samme Lærebog er S. 103-151 oversat og derefter med nogen Forandring gjengivet paa Tydk. Nogle Digte ere lærte udenad, og Formlæren indøvet efrer Rung's Grammatik.

IV Cl. Samme Lærebog S. 152-205. Af Hjorts Grammatik er Formlæren og Adskilligt af Syntaxen gjennemgaaet, og indøvet under Læsningen. En ganske let Stiil er skrevet hver Uge, og i den sidste Tid mundlig Oversættelse til Tydk paabegyndt.

V Cl. Hjorts Læsebog S. 194-234; Hjorts Grammatik, hvoraf Formulæren og den største Deel af Syntaren er læst. En Stiil er skrevet hver Uge, rettet hjemme af Læreren, og siden gjennemgaet paa Skolen; til mundtlig Oversættelse paa Tydsk brugtes, af Mangel paa en passende Bog, Ingerslevs Materialier til franske Stile.

VI Cl. Hjorts Læsebog S. 164-173, 185-193, 412-443. Efter Hjorts Grammatik er et fuldstændigt Cursus gjennemgaet. Nogle „Breve“ af Ingerslevs Materialier ere een Gang ugentlig oversatte paa Tydsk, og hver Uge er ligeledes skrevet en Stiil. I den senere Tid har den sidste Øvelse dog været indskrænket til hver 14de Dag, idet den derved vundne Tid anvendtes til at oplæse udvalgte Stykker af de bedste classiske Forfattere. Ligesom Læreren har talt Tydsk til Disciplene i alle Classer, saaledes har hans Examination, og overhovedet hele hans Samqvem med denne Classe, næsten udelukkende været i det tydsk Sprog.

Fransk.

- III Cl. Borring's Læsebog for Begyndere forfra til S. 76. Ingerslevs Materialier S. 1-4 og S. 18-24.
- IV Cl. Samme Læsebog S. 93-130, med Undtagelse af Fortællingen „le colporteur et le singes.“ Ingerslevs Materialier, S. 22-32. Det Vigtigste af den øvrige Formulære er indøvet ved Analyse.
- V Cl. Borring's „Etudes littéraires“, S. 1-32. Sammes Læsebog for Mellemklasserne S. 215-242. Til Øvelse i at oversætte mundtligt fra Dansk til Fransk er af Borring's franske Stiilsøvelser benyttet de 32 første Nummrene. En fransk Stiil er skrevet to Gange om Maaneden.

VI Cl. Borrings „Etudes litteraires“ til S. 313. Til Øvelse i at oversætte mundtlig fra Dansk til Fransæ er benyttet 50 Nummere af Borrings franske Stiløvelser. Af Sammes „Contes moraux“ er læst „le portofeuille.“ Sammes Grammaire a l' usage des Danois er gjennemgaet.

I sidste Skoleaar have Skolens Beneficier været fordelede paa følgende Maade:

1) **S t i p e n d i e r**

af den almindelige Stipendiefond.

- 1) P. Jensen 35 Nbdr., hvoraf 11 Nbdr. 64 s. udbetales, 23 Nbdr. 32 s. oplægges til Hjælp i det første academiske Aar.
 - 2) M. Siegumfeldt
 - 3) Th. Thygesen
 - 4) G. Brendstrup
 - 5) M. Lindhard
- } hver 20 Nbdr., hvoraf 6 Nbdr.
64 s. udbetales 13 Nbdr. 32 s.
oplægges.

2) **F r i U n d e r v i i s n i n g .**

- 1) M. Winding.
- 2) J. Rjer.
- 3) G. Schytte.
- 4) C. Amsinck.
- 5) A. Holm.
- 6) J. Steenberg.
- 7) J. Lund.
- 8) C. S. Sunder.
- 9) C. Harpøth.
- 10) A. Ipsen.
- 11) Jul. Steenberg.
- 12) J. A. Severin.
- 13) G. Meulengracht.
- 14) J. G. Wormslev.
- 15) T. W. Stabell.
- 16) W. Alsmussen.
- 17) S. S. Nellemann.
- 18) C. W. Carstens.
- 19) G. B. Schjerup.
- 20) C. B. Launy.
- 21) G. Schougaard.
- 22) A. Watt, hvortil endnu kommer
- 23) C. S. Dahlerup og
- 24) G. Dahlerup, der ere overgaaede hertil fra Randers Skole, og som efter den Kongl. Directions Skrivelse af 2den Mai d. A. beholdt den dem der tilstaaede fri Underviisning.

Det Hertelske Legat blev af Stiftssvigheden i Boger som Flittigheds-Belønning uddeelt til følgende Disciple:

1) P. Jensen: Græff Ordføringstære ved Madvig	1 ♂ 4 ♀
Ivanhoe a Romance by W. Scott . .	1 - 1 -
2) Th. Thygesen: Aladdin af Øhlers schlager	1 - 3 -
3) C. Amsinck: Prinds Otto af Dan- mark ved Ingemann	1 - 2 -
	<hr/>
	5 ♂ 4 ♀

Legatets Renter for sidste Åar udgjorde .	4 - 5 - 13 β
Oplagt fra ifjor	: - 4 - 5 -
	<hr/>
	5 ♂ 4 ♀ 2 β

Bliver altsaa et Overskud af 2 β.

Det Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner er oppebaaret af de samme Disciple som ifjor, nemlig: M. S. S. Winding og Th. Thygesen.

De øvrige private Legater, som pleie at uddeles med Slutningen af September, ere, da indeværende Skoleaar er blevet to Maaneder kortere, endnu ikke tillagt Nogen; men derom vil der blive gjort Indstilling efter endt Hovedexamen, til hvis Udfald for Disciplene, der saaledes derved kan tages Hensyn. Fordelingen skal da blive meddeelt i næste Åars Skoleesterretninger.

Skolens Bibliothek indeholdt ved Aftattelsen af sidste Skoleesterretninger et Antal af c. 5000 Bind. Siden den Tid er det blevet forsøgt med 140 Bind, foruden 298 Programmer og Disputatser. Det store Antal af Programmer hidrører fra den af den Kongel. Direction med det Preussiske Ministerium for Undervisningen trusne Overenskomst om

en genseidig Programutskning, hvorved enhver Skole her i Landet erholder et Exemplar af alle fra de Preussiske Gymnasier udgivne Programmer. Denne for de danske Skoler nænd vistnok meget behagelige og gavnlige Foranstaltning, er foranlediget af Hr. Professor og Rector Ingerslev i Kolding, der, som det sees af hans Skrift om det lærde Skolevæsens Tilstand i nogle tydiske Stater og i Frankrig S. 47, under sit Ophold i Preusen indledede Sagen, og derom i Aaret 1841 indgav Forstlag til den Kongelige Direction.

Fremdeles har Skolen i indeværende Åar modtaget fra den Kongelige Direction en Samling af Paster, eller Aftryk af græske, romerske og øgyptiske skarne Stene, udførte af Edm. Müller i Hamburg, i en af ham opfundne Masse, tilligemed en dertil hørende Fortegnelse. Samlingen indeholder 539 Nummere.

Endelig er det min Pligt endnu at tilføje, at Hr. Kjøbmand S. Ph. Ree her i Byen, som alt tidligere i Aaret 1844 forærede Bibliotheket Gesenii hebräisch-deutsches Handwörterbuch, Leipzig 1815, i indeværende Skoleaar har vist os en fornøjet Opmærksomhed ved at skænke: „Die vier und zwanzig Bücher der heiligen Schrift, übers. v. H. Arnheim, J. Fürst u. M. Sachs, Berlin 1843“; samt: „Bibelhistorie for den israelskiske Ungdom ved A. A. Wolff, Kbhvn. 1843“, for hvilken Gave jeg herved tillader mig paa Skolens Begne at bevidne Hr. Ree vor Taknemmelighed.

Discipelbibliotheket er siden de sidst udgivne Skoleafsterretninger voxet fra 304 til 336 Bind. Fra Skolens Kasserer, Hr. Fuldmaegtig Nellemann, meddeles herved følgende Extract af dette Bibliotheks Regnskab for Aaret 1845.

Indtægt.

1. Beholdningen efter Regnskabet for 1844	4 kr 76 β
2. Disciplenes Bidrag for Januar og April Qvartaler 1845	28 — : -
3. Ditto Bidrag for Juli og Octbr. Qvartaler	25 — 24 -
	<hr/>
	Summa 58 kr 4 β

Udgivt.

1. For Bøger	43 kr 8 β
2. For Bogbinderarbeide .	9 — 94 -
	<hr/>
	Beholdning 4 kr 94 β

Skolens samtlige Indtægter have i Regnskabsaaret 1845 udgjort:

1. Beholdningen efter Regnskabet for Aaret 1844	2,160 kr 3½ β
2. Indtægter for Aaret 1845	11,387 — 82 -
	<hr/>
	Summa 13,547 kr 85½ β

Udgifterne have været:

1. Til Skolens egne Fornødenheder: (Gager, Bygningernes Bedligehol- delse, Bibliotheket, Skatter og Af- givter af Skolens Ejendomme m. m.)	9,571 kr 80½ β
2. Reparationen ved de Skolen til- hørende Kirker	107 — 78 -
3. Restancer	103 — 48 -
4. Indsendt til den almindelige Sko- lefond	2000 — : -
5. Udsatte Capitaler	1030 — 85 -
	<hr/>
Tilsammen	12,814 kr 3½ β
Beholdning	733 kr 82 β

Til Underretning for de ærede Forældre eller Værger,
som have Sonner eller Myndinge i Skolen, eller ønske
dem deri optagne, meddeles herved følgende gjeldende Be:
stæmmelser angaaende Erlæggelsen af de befalede Skolepenge,
saavel som Indskrivnings-, Brænde- og Lysepenge.

Bed Skoleforordningen af 1809 var det fastsat, at
Skolepengene skal'de erlægges ved ethvert Kvartals Begyn-
delse. Ved den Kongel. Directions Skrivelje af 17de Marts
1821 bestemtes det, at de Disciple, for hvilke samme ikke
var betalt inden Kvartalets Udgang, indtil Videre skalde
udelukkes fra Udgang til Undervisningen. Disse Bestem-
melser ere ved Directionsskrivelse af 1ste Marts 1845 yder:
ligere indskjærpede, og det er Regnskabsføreren paalagt, naar
Betalingen ikke inden Udgangen af Kvartalets 1ste Maas-
ned er erlagt, at intale Fordringen ved Domstolene, og at
dersom den ikke inden Udgangen af Kvartalets Udløb med
alle paaløbende Omkostninger er indkommen, skal vedkom-
mende Discipels Skolegang fra næste Kvartals Begyndelse
være suspenderet. Endelig er det i Anledning af den For-
andring i Henseende til Skoleaaret, som nu træder i Kraft,
ved Circulairskrivelse fra den Kongel. Direction under 12te
Mai d. A. fastsat, at medens det i det Hele hermed skal
forblive som hidtil, saaledes at Contingenterne indkræves i
Begyndelsen af de ordinaire Kvartals Maaneder, altsaa den
1ste Januar, 1ste April, 1ste Juli og 1ste October, vil der
for de Disciple, som anmeldes til Optagelse i Skolen ved
Skolearets Begyndelse den 1ste Sepember, være at er:
lägge, forinden de optages og indskrives i Skolens Proto:
coller, en Forudbetaling, deels af Indskrivningspenge, deels
af Contingent for Lys og Brænde for Tiden indtil 31te
Marts næste Aar, der dog kun beregnes som et halvt Aar,
deels endelig af Skolepenge for de 4 Maaneder fra 1ste
Septbr. til 31te Decbr., hvorimod enhver Discipel, der

indmeldes til Optagelse i Skolen i løbet af Skoleaaret, vil have forinden Optagelsen at erlægge Skolepengene for hele det Kvartal, og Lyse- og Brændende Contingentet for hele det Halvaar, i hvis Esb han optages.

III.

N o g l e O r d

om

den Ruthardske Methode i Sprog-
underviisningen, nærmest med
Hensyn til den latinske Prosa.

Endførsndt det ikke kan omtvivles, at den Ruthardtske Methode i Sprogunderviisningen, der omtrent siden 1840 i det pædagogiske Lydskland har tildraget sig en Deel Opmærksomhed, ogsaa vil være de danske Skolemænd af Faget bekjendt, er der dog, saavidt jeg veed, Intet hidtil derom skrevet i offentlige Bladte eller Indbydelsesskrifter. Da Sa- gen imidlertid efter min Formening ikke har lidten Interesse, var det mit Forsæt, at benytte Indbydelsesskriftet til inde- værende Aars Hovedexamen til at henlede Opmærksomheden paa Methoden, ved en nogenlunde udførlig Fremstilling af samme, ledsgaget af de Bemærkninger angaaende dens Værd i Almindelighed og dens Anvendelighed ogsaa i vore Sko- ler, hvortil jeg ved de mig foreliggende Data saae mig for- anlediget. Men da vor Hovedexamen, der pleier at afhol- des i Midten af September, i dette Aar og for Fremtiden skal afholdes i Slutningen af Juli, og Sommerferierne, som jeg havde tænkt at anvende til dette Arbeide, skulle følge efter Hovedexamen, seer jeg mig, af Mangel saavel paa Tid som paa de nødvendige Hjelpemidler, ikke i Stand til at underkaste Sagen en saa udførlig Drøftelse, som jeg havde ønsket. For imidlertid dog at gjøre Noget, har jeg troet, hellere end at opsette Sagen, at indfrænke mit Ar- beide inden snævrere Grændser, ved i Korthed, saavidt jeg formaar, at fremstille Methodens væsentlige Indhold, samt

hertil knytte nogle Betragninger over dens Værd og Anvendelighed i vore Skoler, idet jeg i Øvrigt maa henvise til de derom i Tyskland udgivne Skrifter, der alt udgjøre et ikke lidet Aantal. Af disse har jeg dog ikke hidtil haft Lejlighed til at gjøre mig bekjendt med flere end Ruthardts egne, nedenfor anførte Arbeider, Dr. Zahns Bedommelse i N. Jahrbücher für Philologie u. Pädagogik 36te V. 4 H. 1842, samt nogle Afhandlinger og kortere Bemærkninger over Methoden i Programmerne for 1844 og 45 fra de Preussiske Gymnasier, i hvilke den til Prøve er indført.

Forslaget og Planen til denne Methode har Dr. Ruthardt, Privatdocent i Breslau, nedlagt i følgende Skrifter:

Vorschlag und Plan einer äußern und innern vervollständigung der grammaticalischen Methode, die classischen Sprachen zu erlernen (Als Manuscript gedruckt). Breslau 1839.

Loci memoriales. Wratisl. 1840.

Vorschlag und Plan einer äuferen und inneren vervollständigung der grammaticalischen Lehrmethode, zunächst für die lateinische Prosa entwickelt v. Dr. E. Ruthardt. (Im Anhange: Beilage zu den Loci memoriales). Breslau 1841.

Det førstnævnte Skrift udgav Dr. Ruthardt alt i Aaret 1839, dog kun som Manuscript og uden at nævne sig som Forfatter. I Fortalen til det sidstnævnte udførligere Værk, der er tilegnet de tyske Gymnasiers Lærestand, har Forfatteren meddeelt en historisk Fremstilling af de Omstændigheder og Forhold, der have fremkaldt og ledsgaget det hele Foretagende. Man erfarer deraf, at han alt tidligere (fra 1834) har bestjæltiget sig med den Tanke, der ligger til Grund for det hele Forslag; at han, der ikke selv er offentlig Lærer, ikke blot ved privat Undervisning har anvendt Methoden, men ogsaa i Sommeren 1839 formaaet flere Gymnasiallærere til, i enkelte Classer, at prøve samme, og

at han, efter at disse Prøver havde afgivet opmunrende Resultater, ndgav det forstnævnte anonyme Skrift, der dog kun var bestemt til at uddeles mellem Forfatterens Venner, eller dem, der interesserede sig for Sagen. For imidlertid i en videre Kreds at kunne erholde en afgjørende Dom af Sagkyndige, indsendte N. endnu mod Slutningen af samme Aar det nævnte Skrift i flere Exemplarer til Geheime-Overregjeringsraad Schulze i Berlin, hvilket havde til Følge, at det Kongel. Preussiske Ministerium for Undervisningen tilstillede Gymnaserne de modtagne Exemplarer, i det Diermeed, at ved en fortsat practisk Prøve en muligt upartisk Dom over Sagen kunde tilveiebringes. Denne Opmærksomhed, der oversteg Forfatterens Forventning, foranledigede ham til i Aaret 1840 at udgive en chrestomathisk Stofssamling, de ansorte Loci memoriales, om hvilke der siden vil blive Anledning til at tale, og endelig i Aaret 1840 til at udgive det ovenfor nævnte udførligere Arbeide.

Den af Dr. Ruthardt foreslagne Methode bestaaer hovedsageligen deri, at der ved Siden af den sædvanlige Undervisning i Sproget ved Læsningen af Forfatterne og rationel Indsøvelse af Grammatiken, meddeles Disciplene i enkelte dertil ugentlig bestemte Timer et methodisk ordnet Stof, bestaaende af udvalgte passende Steder og Afsnit af de classiske Forfattere. Ved Udvælgelsen af disse maa der ikke blot tages Hensyn til den gradvisse Fremskriden fra det Lettere til det Vankeligere, men ogsaa til Stedernes sproglige Rigsholdighed og deres reale Indhold. „Der skal“, figer „Ruthardt, P.° 75, „derved samles en Skat, der ikke blot danner Sproget, altsaa Aanden; men ogsaa ved de til Anskuelse kommende sædelige Forhold danner og nærer Gemyitet og ledsgager Besidderen ikke blot gjennem Skolen, men ogsaa forhaabentlig gjennem Livet.“

Disse udvalgte Steder eller Afsnit skulle nu deels i

Skolen under Lærerens omhyggelige Veiledning, deels hjemme ved Privatsid af Disciplene saaledes bearbeides, at de saa vel i Henseende til Indhold og Tanker, som i Henseende til de sproglige Forhold blive klart opfattede af Forstanden og derpaa fuldstændigt optagne og bevarede i Hukommelsen. Efter Forslaget skal denne Øvelse begynde med næstnederste Classe (i de Preussiske Gymnasier med Quinta) saasnart Disciplene ere komne ud over Sprogets første Elementer, og under stedse gradvis Fremskriden fra det Lettere til det Vanfæltigere, fra Classe til Classe fortsættes gjennem det hele Skolecursus. Hvad Disciplene i den lavere Classe have tilegnet sig, skal ikke ved deres Opflyttelse til en høiere henlægges, men ved fortsat Repetition bevares og ved nyt, til deres høiere Udvikling passende Stof forsøges indtil den øverste Classe inclusive. Herved gjøres naturligvis ogsaa den Fordring til Læreren i den høiere Classe, at han skal have tilegnet sig den hele Masse af Stof, som Disciplene fra de lavere Classer medbringe; og til det saaledes samlede Materiale, som saavel Disciplene som Læreren fuldkommen maa have tilegnet sig, skal saavidt muligt Sprogundervisningen knyttes. Antallet af saadanne Steder maa dog ikke være saa stort, at det bebyrder Disciplenes Hukommelse. Det skal (og kan ikke) være ordnet efter et vist grammatisk System; men sjøndt der, som anført, maa forsøges for en gradvis Fremskriden fra det Lettere til det Vanfæltigere, er det dog ikke nødvendigt, at Disciplen paa det lavere Trin skal benytte det fuldstændigt, men kun forsaa vidt det sproglige Element af ham kan anvendes; ligesom han derimod esterhaanden, estersom hans Kundskaber og Aandsdannelse forsøges, maa tilholdes at trænge dybere ind og give Stoffet en stedse høiere Anvendelse.

Ovenstaende er, om jeg ellers rigtigt har opfattet Sa- gen, i Korthed det væsentlige Indhold af Forslaget, hvilket

af Dr. Ruthardt i det sidstnævnte større Skrift er behandlet med stor, man kunde maasee sige, alt for stor Vidtløftighed; hvorhos det dog fortjener at bemærkes, at Forsatseren derhos har behandlet en Deel andre pædagogiske Materier, der ikke staae i umiddelbar Forbindelse med Forslaget selv, og som indeholde en saa riig Skat af praktiske Bemærkninger angaaende Pædagogiken i Almindelighed og Sprogundervisningens i Sæerdeleshed, at ingen Skolemand vil fortryde, at have gjort sig bekjendt med samme.

Da det nu ved den Prove, Methoden i de Preussiske Gymnasier skulde underkastes, maatte være af Vigtighed, at der havdes en passende Stoffsamling, besluttede Dr. Ruthardt i Aaret 1840 at udgive en saadan, i hvorvel det fra Begyndelsen af ikke havde været hans Hensigt, selv at børge dette Arbeide. Saaledes udkom de ovenfor anførte Loci memoriales i 5 Octavark, for hvis Bestemmelse og Fordeling paa de forskjellige Gymnasialklasser, han i Slutningen af Bogen har gjort Nede. Det første Ark er bestemt for Gymnasiernes Qvinta og Qvarta, det Andet for Qvarla og Tertia, det Tredie for Tertia og Secunda og det Fjerde, der indeholder længere Afsnit, for Secunda og tildeels for Prima. Da det gjaldt om, at et saadant Arbeide saasnart muligt kunde bringes i de vedkommende Læreres Hænder, saae Dr. Ruthardt sig ikke i Stand til at underkaste det den fornødne gjentagne Prøvelse, men maatte lade sig noie med, at levere en Samling, der i nogen Maade tilfredsstillede Dieblikkets Trang, og i det Mindste præsterede Mere, end enhver enkelt Lærer, ved egen Opsamling, i kort Tid vilde være i Stand til. Det er under disse Omstændigheder ikke forunderligt, at Arbeidet ikke kunde vinde almindeligt Bisald, men endog har været underkastet stræng Dadel. Saaledes mener Dr. Jahn i den citerede Bedømmelse Pag. 359, at denne Exempelsamling, uagter

mange sionne Eiendommeligheder, dog maa ansees for et Hjælpemiddel, der mere har hindret end befordret Forstagets practiske Udsørelse, og troer dertil at finde den væsentligste Grund til, at det af nogle Pædagoger er blevet paafaldende misforstaaret, og at dets Realisering i nogle Preussiske Gymnasier kun har haaret ringe Frugt. Hvad Nec. ved denne Samling især dadler, er, at der allerede i første Afsætning findes en Mængde Sætninger optagne, hvis Indhold er saa abstract, at de ligge udenfor den Alders Ideefreds, for hvilken de ere bestemte; fremdeles at der aldeles mangler grammatikalisk Orden, uden hvilken Dr. Jahn ikke troer, at Methoden vil blive ret frugtbringende for Skolen. De samme og lignende Udsættelser ere gjorte af flere Skolemænd, og det kan neppe benægtes, at Samlingen lidder af adskillige Mangler, og kun ved omhyggeligt Udvalg vil kunne benyttes, naar Methoden efter Forfatterens Forslag fuldstændigt skal gennemføres i en Skole. I Dvrigt er det med Rette bemærket, at Methodens Værd ikke staar eller falder med den af Dr. Ruthardt selv udgivne Stofsamling, da en hensigtsmæssigere vel vilde kunne tilveiebringes. Dr. Ruthardt har selv lovet en ny Samling og flere (af Remachy og Spiller) ere udkomne, m:n som jeg endnu ikke har seet. Om alligevel en Samling af dette Slags, der blot nogenlunde kunde tilfredsstille de forskellige Fordringer dertil gjøres, vil kunne tilveiebringes, maa jeg ansee for tvivlsomt.

Spørge vi nu, med hvilket Held Methoden hidtil i de Preussiske Gymnasier er blevet prøvet, da synes den af Overbestyrelsen fortsat viste Interesse for samme at afgive et fordeelagtigt Vidnesbyrd. I en Circulairskrivelse fra Skolecollegierne af 24de Marts 1843, der i det Mindste i et Gymnasialprogram for 1844 er meddeelt in extenso, hedder det, at Hs. Excellence Geheimestatsminister Eichhorn,

Skjøndt han endau kun fra en Deel Provincialcollegier havde modtaget Indberetning om Methoden, og er af den Forme ning, at en tilstrækkelig begrundet Dom derover først da kan tilveiebringes, naar den er gjennemført med de samme Disciple fra Quinta til Prima, dog ved den paafaldende Over eensstemmelse i de væsentligste Puncter af hine Beretninger, har seet sig foranlediget til at træffe almindelige Bes temmelser til Indførelsen eller Fortsættelsen af Memorers øvelserne. Det udsiges, at overalt, hvor Sagen af Lærerne er opfattet med Iver og Kjærlighed, har der hos Discip lene viist sig en levende Interesse for disse Øvelser, at des res Selvvirkomhed derved i hoi Grad er blevet vakt, og deres grammatiske og stilistiske Dannelse, saavelsom den færdige Forstaelse af Classikerne befordret. Mæsten alle Gym nasiadirectorer havde utalt sig for en methodisk ordnet Memorering, omendog kun meget faa ubetinget for det Ruthardtske Forstag. Omendskjøndt derfor Undervisningen i de gamle Sprog, ligesom hidtil, skal grunde sig paa Grammatik, Læsning af Forfatterne og Stiiløvelser, saa skal dog ved den latiniske Undervisning i bestemte ugentlige Timer forbindes methodisk ordnede Memoreroøvelser, i Overeensstem melse med Grundtankerne i det Ruthardtske Forstag, hvilke i en Skrivelsen vedlagt Opsats af Dr. Ruthardt selv vare udtalte. Det overlades imidlertid til Lærernes Valg, om de ville benytte de af Dr. Ruthardt udgivne Loci memo riales eller andre, eller i de lavere Classer et Udvælg af de i Grammatikerne anførte Exempler og i de højere større Af snit af de Forfattere der læses; dog maa det hele Stof ved Skoleaarets Begyndelse være valgt. Men da den fulde Gevinst af Methoden kun da kan opnaaes, naar samtlige Lærere have tilegnet sig, og kunne anvende det hele Lære stof, maa der efter Mulighed sorges for, at den latinske Lærer beholder sine Disciple i det Mindste paa det laveste

og mellemste Dannelsesstrin, og altsaa stiger op med dem fra Sexta til Qvarta og fra Qvarta til Tertia. Directorerne opfordres endelig til, at vise disse Øvelser fortsat omhyggelig Opmærksomhed, at overtyde sig om deres Resultater og i de aarlige Esterretninger udfyrlig at udtale sig saavel angaaende Udførelsesmaaden som de iagttagne Virkninger.

Ligesom nu denne Ministerialskrivelse forudsætter, at Methoden anbefalende Indberetninger, i det Mindste fra en Deel Gymnasier, maa være indkomne, saaledes læses ogsaa i de for 1844 og 45 udkomne Programmer adskillige fordeelagtige Vidnesbyrd om dens heldige Anvendelse. Af dem, der have udtalt sig til Fordeel for Methoden, maa især nævnes Dr. Stieve, Director for det Kongel. Gymnasium i Münster, der i en egen Afhandling i Programmet for 1844 ubetinget har erklæret sig for sammes Gavnighed; ihvorvel han heller ikke er tilfreds med de Ruthardtske Loci memoriales. I Programmet fra Gleiwitz 1844 beretter Directoren Dr. Rabath, at Memorersøvelserne efter Dr. Spillers Stoffsamling i dette Aar vare blevne drevne med mere Grundighed og Orden end tidligere, at Disciplene i det Hele havde viist megen Interesse for disse Øvelser, og at Resultaterne ikke havde været ugunstige. Imidlertid mangler det heller ikke paa Skolemænd, der enten have yttret sig utilfredse med Methoden i dens hele Gjennemførelse, ihvorvel de declviis erkendte Sagens Værd, eller vel endog næsten aldeles have forkastet den. Til de Sidste hører Dr. Fr. Ellendt, Director ved Gymnasiet i Eisleben, der beretter, at Memorersøvelserne vel have ydet nogen Hjælp til at befæste Disciplenes grammaticalske og liricalske Kundskaber, men at Nytten dog stedse har været under Forventningen. En ny og særdeles frugtbringende Methode, siger han, have vi aldrig erkendt i disse Øvelser. De færreste Lærere ere i Stand til i den Grad at bemægtige sig Me-

morerstøffet, at det ved enhver Leilighed staer til deres Raadighed. At Læreren i den følgende Classe skal have tilegnet sig og kunne anvende Støffet fra den foregaaende, eller Læreren i den øverste Classe alt det, der i de lavere er anvendt, anseer han for aldeles uudførligt. Vi forbegaae adskillige i Programmerne adspredte Uttringer, (i nogle emtalemethoden aldeles ikke, endssjøndt det af Undervisningsplanerne sees, at den er indført) og skulle endnu funnogle Dieblikke dvæle ved en vidtløftigere Critik over Methoden af Professor Fabian i Programmet for 1845 fra Gymnasiet i Lyk. Forfatteren indrømmer, at det Ruthardtske Forlag indeholder noget Godt og afhjælper en væsentlig Trang i Gymnaserne. Det, der i Forlaget fortjener Tak, er Indførelsen af Memorersvælser og den Erkjendelse, at Disciplene, for ganske at bemægtige sig Sproget, maa have Mønsterbilleder af samme i Hovedet. Tungen bliver, ved udenad at fremstige hele Sætninger, bæseligere for det fremmede Idiom; Øret bliver meer tilgængeligt for Klangen af de fremmede Ord, og Sprogselskelsen vækkes ved den sikke Besiddelse af Mønsteraffsnit af Classiske. Kun med Methodens Anwendung efter Ruthardts Plan kan han ikke gjøre sig fortrolig. At det samme Stof skal ved fortsat Repetition følge Lærlingen fra Classe til Classe lige til den øverste forkaster han, og anseer det for høist vanskeligt, at tilveiebringe en Stoffsamling, hvis Indhold kunde paa een Gang være fattelig for Drengen, og i de følgende Aar have Interesse for Ynglingen. Han dadler den vistnok efter Ruthardts Plan fast i det Uendelige gaaende Afbenyttelse af enhver Sætning, saavel som det Princip, at den hele Undervisning i Sproget næsten alene skal referere sig til det udenad lærte Stof. Endelig forestaaer han adskillige Modificationer, i Sædeleshed at det meddeelte Memorertof kun i de enkelte Undervisningsstadier fastholdes, men hen-

lægges ved Overgangen til et høiere, og raader, visinok med megen Grund, til at laane Stoffet ikke blot af Ciceros philosophiske Skrifter, men ogsaa af hans Taler, saavelsom andre gode Forfattere. Denne Afhandling, der i en vis Maade kan ansees som et Modskrift mod Dr. Steives ovenfornevnte, indeholder efter Referentens Menning mange gode Bemærkninger, der kunne veilede til at fælde en Dom over Methoden i det Hele.

Endskjønt nu Udgiveren af disse Bladé, som tilstaaet, ikke endnu har haft Lejlighed til al gjøre sig bekjendt med en stor Deel af hvad der i Tydskland er skrevet om den Ruthardtske Methode, og skjønt der, til at fælde en afgjørende Dom derover, nødvendigiis maa kræves den Kundstab, som kun practisk Udførelse gjennem længere Tid kan give, skal han dog tillade sig til Kyndigeres Bedommelse her korteligen at fremsætte den Overbevisning om Sagen, hvortil han paa sit nærværende Standpunkt ved de ham forliggende Data er kommen.

Det forekommer ham saaledes hævet over al Tvivl, at Memoreringen af udvalgte, saavel i Henseende til det stoflige Indhold som de sproglige Phenomener riigholdige, Steder og Afsnit at latinske Forfattere ikke kan andet end være en for den studerende Ungdom meget frugtbringende Øvelse, der ikke blot maa bidrage til at styrke Hukommelsen, men ogsaa til at skærpe Forstanden, gjøre Lærlingen fortrolig med Sprogets grammatiske Forhold, og vænne ham til en grundig Gjennemtænkning af det forelagte Stof, der ogsaa vil vise sig virksom ved Læsningen af Forfatterne, saavelsom ved Arbeider af anden Natur. Wel skulle og kunne de samme Fordele, i det Mindste til en vis Grad, opnåaes ved den sædvanlige Undervisning; men det kan dog ikke oversees, at Meget af hvad der ved Læsningen, saavel den statariske som cursiviske, meddeles og indskærpes om det

endog i Øieblifiket grundigt opfattes, dog ikke binder sig fast, og derfor ofte mangler, naar det skulde komme til Anvendelse.

Forslaget er, som Dr. Ruthardt selv tilstaaer, heller ikke i sit egentlige Væsen nyt; og de fleste Lærere have vel, om endog kun delviis, bragt det i Anvendelse, ved at lade deres Disciple udenad lære visse Afsnit af de læste Forfattere, saaledes, at de med nogenlunde Sikkerhed kunde gjen-give dem. At ogsaa denne Fremgangsmaade kan være frugtbringende, maa visnok inderommes; men ogsaa om denne gjelder dog, sjøndt i mindre Grad, hvad der er sagt om den almindelige Læsning af Forfatterne, at ved Hen-læggelsen af det Lærte, Meget paa en Maade maa gaae tabt. (At Alt det, der synes tabt ved Undervisningen, dog i Gjerningen ikke er det, vide vi Alle af Erfaring). At nu Niemedet sikrere vil naaes ved et bestemt udvalgt Stof, der i det Mindste i et vist længere Tidsrum oftere gjentages, og hvortil der ved given Lejlighed kan henvises, maa jeg ansee for afgjort, og forsaavidt sjønner jeg ikke rettere, end at Methoden fortjener at anbefales.

Derimod kan jeg ikke andet end være enig med dem, der forkaste Methodens strengt systematiske Indsørelse gjen-nem alle en Skoles Classer fra den næstnederste af, i Sær-deleshed naar, efter Forslaget, det samme Stof skal benyttes gjennem alle Classer, og Dele deraf være fælleds for Begynderne og de mere modne Disciple. En saadan Stof-samling, der med Nutte kunde anvendes, lader sig da for-modentlig heller ikke tilveiebringe. Efter min Forestilling, bør Methoden, hvis man vil indføre den i de lavere Clas-ser, indskrænkes til smaa og simple Sætninger, laante af Grammatiken eller Læsbogen, og jeg indseer ingen Nødven-dighed i, at saadanne udelukkende skulde tages af Classikerne. Den egentlige Memorering af classiske Steder og Afsnit

bør først da tage sin Begyndelse, naar Disciplen har opnaaet en saadan aandelig Udvikling og et saadant Omfang af grammatiske Kundskab, at han aldeles klart kan opfatte Stedets materielle Indhold, og fuldstændigt gjøre sig Kede for de Sproghænomener, deri komme til Syne. Alt, hvad saaledes læres, maa nemlig ved Lærernes Veiledning og Disciplenes egen Selvvirksomhed bringes til klar Forstaelse; hvorved det dog ingenlunde kan ansees for nødvendigt eller tilraadeligt, at iust alt det medtages, hvortil Stedet muligt kunde give fjerne Anledning. Paa denne Maade ville saadanne Memoroverselser først kunne indtræde paa et sildigere Stadium af Undervisningen, efter vor næste Classe: inddeling, naar den provisoriske Plans Bestemmelse gennemføres, at Latinen først begynder med det tredie Skoleaar, ikke før i den 5te Classe, og kunde da muligt fortsættes i en Tid af 3 Aar, i det, der bestandig føjes nyt Stof til det allerede lærte. Herved vil tillige, som jeg men, de væsentligste Banskeligheder ved Tilveicbringelsen af en passende Stoffsamling, være hævede. Hvad man herved maa have for Pie, er da kun den succesive Fremgang fra det Lettere til det Banskeligere, og Valget af saadanne Exempler, der ved deres Indhold kunne have Interesse for de Unge, og som give saa riig Leilighed som muligt til at bringe ham Sprogets Phænomener til Anskuelse. Om Exemplenes Opstilling efter et grammatiske System (en Fordring, der ogsaa af Nogle er gjort, men som nok umuligt lader sig opfyldes) behøves der ligesaalidet som ved Skribenternes Læsning at være Tale, da Disciplene maa antages at medbringe til Arbeidet den nødvendige grammatiske Kundskab.

Ligesom Massen af dette Stof ikke bør, eller formedes til den indskrænkede Tid, dertil kan anvendes, ikke kan være stor, saaledes sees der heller ingen Nødvendighed i, at dette netop skulde være det Middelpunct, hvorfra den hele

Sprogunderviisning skulde gaae ud, og hvorom den især skulde dreie sig. Memorabelserne kunne og skulle ikke gjøre Alt, eller endog blot det Meste. De kunne afgive eet Moment mere, eller som Dr. Ruthardt udtrykker sig, være en Fuldstændiggjørelse af den grammaticalste Underviisning, og at de, drevne med Iver, kunne blive dette, er min Overbeviisning. Indskrækkes Anvendelsen inden de her afstukne Grændser, hvilket endogsaa finder Medhold i Dr. Ruthardts egne Uttringer (S. 217) vil ogsaa den Indvending mod Methoden, som hentes fra Vanfæligheden for Lærerne med at tilegne sig det hele Stof, for største Delen være høvet, især naar, hvad vel meget ofte vil være Tilfældet, een Lærer bessørger den latiniske Underviisning i de to Classer, hvor Øvelserne finde Sted.

Medens jeg nu angaaende den hele Methodes systematiske Gjennemførelse maa bygge min Dom paa Dr. Ruthardts egen Fremstilling af Sagen, og de af Andre afgivne Bidnesbyrd om dens Anvendelse, der ere komne til min Kundskab, har jeg dog om dens partielle Brug nogen, sjøndt vistnok meget indskrækket Erfaring. Jeg har nemlig, dog kun i en Deel af indeværende Skoleaar, der tillige, efter den af Overbestyrelsen tagne Bestemmelse, er henved to Maaneders kortere end sædvanligt, anstillet et lidet Forsøg dermed i Skolens 5te Classe, altsaa paa det Stadium, hvor jeg, efter det ovenfor Anførte, formener, at Betingelserne for dens gavnlige Anvendelse ere givne. Saa ofte jeg fra en Underviisningstime har funnet have et Quarterm eller Mindre tilovers, har jeg benyttet denne Tid til at meddele Disciplene ved Dictering eller Opskrivning paa Tavlen, eet eller flere Steder af latiniske Classikere, hvilke de, efterat de i Henseende til Indhold og Sprogform ere omhyggeligt gjennemgaaede, have lært udenad. Formedelst den indskrækkede Tid, som dertil har funnet anvendes, have Disciplene

kan bragt det til et Antal af 51 saadanne Steder eller Sætninger, som for størstedelen ere valgte mellem Ruthardts loci memoriales. De ere, paa faa nær, af et reflecterende Indhold, der ikke overstiger Disciplenes Fattieevne, og skjundt korte, som jeg mener de fra Begyndelsen af, og maaske tildeels ogsaa siden, maatte være, indeholde de dog en fuldstændig gjennemført Tanke, der kan have Interesse for den Unge.*)

Da jeg ikke kunde tvivle om, at en Øvelse af denne Natur i al Hald maatte være gavnlig, og da den sædvanlige Læsning derved intet Afbraek har lidt, har jeg i Tillid til den Frihed i Methoden, som vore lærde Skolers Overbestyrelse stedse har indrømmet Lærerne, ikke taget i Betænkning, paa egen Haand at gjøre dette Forsøg, der saa nogie slutte sig til den sædvanlige Undervisning, det er min Pligt, at give. Om Frugterne af dette Forsøg kan der vel, formedelst det ringe Omfang, ikke siges Mæget; men Saameget tør jeg dog efter Overbevisning yttre, at det

*) Det moraliske Sententiose i saadanne korte Sætninger, maa, som jeg formener, meget anbefale dem, og gjøre, at de kunne blive frugtbringende i mere end sproglig Henseende. Hvo veed ikke af Erfaring, hvor ofte et Vers eller en Sætning af en Forfatter, som vi engang dybt have indpræntet os, naar vi mindst vente det, dukker op igjen for Øjet, og noder os til uvilkaarlig Gjentagelse, undertiden endogsaa med en saadan Paatængenhed, at vi kun med Vanskelighed kunne blive den kvit? Men ikke sjeldent kommer vel en saadan Grindring i rette Tid. Det vilde derfor vel heller ikke være upassende, i en saadan Samling af loci memoriales at optage passende kortere Steder af Digterne, ligesom ogsaa den Skif, at lade Disciplene udenad lære enkelte mindre Digte, eller sammenhængende Fragmente af de større, fortjente at være meer almindelig. Men Maadehold og et omhyggeligt Valg ville herved være nødvendige Betingelser.

har bidraget Noget til, at befæste de Unge's Kundskab i Sproget, og til at vønne dem til Tænksomhed og Grundsighed, ligesom jeg ogsaa har bemerket, at de med ret livlig Interesse have taget Deel i Underviisningen.*). Det er derfor ogsaa mit Ønske, hvis jeg dertil erholder Overbestyrelsens Indvilligelse, i næste Skoleaar at fortsætte dette Forsøg efter en noget større Maalestok.

Som jeg i Begyndelsen yttrede, havde jeg ønsket, at kunne behandle denne Sag med større Udførslighed. Efterat have nedskrevet disse Linier, maa jeg alligevel ansee dette for mindre nødvendigt, i det, hvad der er sagt, vil være tilstrækkeligt til Diemedet, at henlede Opmærksomheden paa Sagen, og de Mænd, som maatte interessere sig dersor, ville vide af Kilberne selv ar erhverve sig fuldstændigere Kundskab om Methoden, og, muligt ved practiss Prove, sætte sig i Stand til at fælde en selvstændig Dom om dens Værd. At Meningerne om dens Vigtighed og Anvendelighed her, som i Tydskland, ville være meget forskellige, er at forudsee; men Opmærksomhed vil den dog visnok fortjene. Saaledes som vore lærde Skoler nu tildeels ere, ellers inden fort Tid kunne ventes at blive organiserede, da nye Underviisningsfag skulle optages, og flere af de ældre bringes til et høiere Maal, bliver Tiden kostbar, og det saa: meget mere, som den hele Skoleunderviisning dog skal afsluttes i samme Køremaal som hidtil, og derforuden i et mindre Aantal af ugentlige Timer, end hidtil har været sæd:

*) En Fordeel, der visnok meget maa lette Methodens Anvendelse, have vore Skoler fremfor de Preussiske Gymnasier, nemlig det langt ringere Discipelantal; og naar nogle Preussiske Gymnastallørere ikke trøe, dermed at kunne udrette noget Syndeligt, kan dette gjerne finde en naturlig Forklaring i den Omstændighed, at Glasserne ikke sjeldent have et Aantal af 60 Disciple og derover.

vanligt. Et hvært Middel derfor, som med den nødvendige Besparelse af Tid lover, endog kan i en enkelt Disciplin, at føre til større øster, om man vil, endog blot til samme Grundighed, som hidtil, synes derfor at maatte være velkommen til Prøvelse. Et saadant har jeg, hvad den latinske Underviisning angaaer, troet at see i de af Dr. Nutzhardt foreslaade reflecterende Memorersøvelser, om end ikke udførte i deres hele Udstrækning og aldeles efter det af ham udkastede System.

Endelig skal jeg kan endnu til en Prøve paa de i vor 5te Classe saaledes afbenyttede Sætninger anføre følgende:

1. Si barbarorum est in diem vivere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent. (Cic. de orat. II. 40, 169). 2. Ut hirundines aestivo tempore praesto sunt, frigore pulsæ recedunt; ita falsi amici sereno vitæ tempore, praesto sunt; simùl atque hieme in fortunæ vi-derint, devolant omnes. (Ad Her. IV., 48, 61). 3. Atheniensium plus interfuit firma tecta in domiciliis ha-bere, quam Minervæ signum ex ebore puleherrimum; tamen ego me Phidiam esse mallem, quam vel optimum fabrum tignarium. (Brut. 73, 257). 4. In adeundis periculis consuetudo imitanda medicorum est, qui leviter ægrotantes leniter curant, gravioribus autem morbis periculosas curationes et ancipites adhibere coguntur. (de Off. I., 24. 83). 5. Si vir bonus habeat hanc vim, ut, si digitis concrepuerit, possit in locupletium testamenta eius nomen irrepere, hac vi non utatur, ne si exploratum quidem habeat, id omnino neminem unquam suspicaturum. (de Off. III, 19, 75.) 6. Hæc prima lex amicitiae sanciatur, ut ab amicis honesta petamus; amicorum causa honesta faciamus; ne exspectemus quidem, dum rogemur; studium semper adsit, cunctatio ab-sit; consilium vero dare audeamus libere. (Læl. 13, 44).

7. Themistocles fertur Seriphio cuidam in jurgio respondisse, cum ille dixisset, non eum sua, sed patriæ gloria splendorem assecutum: Nec hercule, inquit, si ego Seriphius essem, nobilis, nee tu, si Atheniensis es-
ses, clarus unquam factus fuisses. (Cat. maj. 3, 8).

Ovenstaende Steder ere aftrykte efter Orellii Udgave.

Den forestaaende Hovedexamen bliver, ifølge den Kon-
gelige Directions Bestemmelse, at afholde paa samme Maade,
som ved den provisoriske Plan er fastsat for de tre udvi-
dede Skoler. De Censuren over Prøverne vedkommende
Bestemmelser ere følgende:

- 1) Ved Examinationen bør, foruden den examinerende Lærer, være tilstede tre Censorer, af hvilke den ene er en af Skolens øvrige Lærere, men den anden en af Rec-
tor indbudten, i Faget kyndig, Videnskabsmand udenfor Skolen; hvorhos ogsaa foruden disse trende Censorer,
den examinerende Lærer inclusive, Medlemmerne af Direktionen og Ephoratet kunne deelteage i Censuren, om de ere tilstede og ønske det.
2. Ingen kan betragtes som Censor og deelteage i Censuren over Prøven i noget Fag i en Classe, med mindre han har overværet den hele Examination i samme fra Begyndelsen til Slutningen.
3. Saasnart Examinationen er tilendebragt, meddeler en, hver af Censorerne, den examinerende Lærer inclusive, en af de bestemte 6 Danske Charakterer: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, Maa-
deligt, Slet; og af disse Censorernes særskilte Char-
acterer uddrages derefter en samlet Specialcharacteer
for hele Faget.

Prøverne foretages i følgende Orden:

A. Skriftlige Prøver.

Formiddag (9—4.) Estermidag (3—7.)

Fredagen den 17de Juli.

VI Cl.	Religionsudarbeidelse.
III Cl.	
II Cl.	Geomet. Tegning.
I Cl.	

Løverdagen den 18de.

VI Cl. Latinss Stiil.	III Cl. Arithm. Opgave.
V Cl. Dansk Stiil.	II Cl. Latinse Exempler.
IV Cl. Latinss Stiil.	I Cl. Dansk Dictamen.
I Cl. Arithm. Opgave.	

Mandagen den 20de.

VI Cl. Latinss Oversættelse.	VI Cl. Historisk Udarbeidelse.
V Cl. Latinss Stiil.	IV Cl. Dansk Stiil.
III Cl. Dansk Stiil.	III Cl. Latinss Stiil.
II Cl. Arithm. Opgave.	II Cl. Dansk Stiil.

B. Mundtlige Prøver.

Formiddag (9—1.) Estermidag (3—7.)

Onsdagen den 22de.

VI Cl. Latin.	VI Cl. Tydsk.
V Cl. (9—11.) } Historie og	IV Cl. (3—4½) } Dansk.
IV Cl. (11—1.) } Geographie.	III Cl. (4½—7) }

Torsdagen den 23de.

VI Cl. Religion og N. Test.	VI Cl. Hebraisk.
II Cl. (9—11) } Historie og	V Cl. (3—5) } Geometrie.
I Cl. (11—1) } Geographie.	IV Cl. (5—7) }

Fredagen den 24de.

VI Cl. Græss.	VI Cl. Arithmetik.
III Cl. (9—11½) } Religion.	V Cl. (3—5) } Græss.
I Cl. (11½—1) }	IV Cl. (5—7) }

Løverdagen den 25de.

V Cl. (9—11) } Latin.	VI Cl. Histor. og Geograph.
IV Cl. (11—1) } Latin.	II Cl. (3—5) }
III Cl. (9—11½) } Tydſt.	I Cl. (5—6) }
II Cl. (11½—1) }	Naturhist.

Mandagen den 27de.

V Cl. (9—11) } Religion.	VI Cl. Geometrie.
IV Cl. (11—1) }	III Cl. (3—5½) Græſt.
III Cl. Historie og Geogr.	II Cl. (5½—7) Religion.

Tirsdagen den 28de.

V Cl. (9—11) } Tydſt.	VI Cl. (3—5½) } Fransſt.
IV Cl. (11—1) }	V Cl. (5½—7) }
II Cl. (9—11) Latin.	III Cl. (3—5½) Latin.
(11—1) Dansk.	I Cl. (5½—7) Tydſt.

Torsdagen den 30te.

V Cl. (9—11) }	IV Cl. (3—4½) }
IV Cl. (11—1) } Arithmetik.	III Cl. (4½—7) } Fransſt.
I Cl. (9—11) Dansk.	Fra 7—8 aflegges Prøve i Sang.

Løverdagen den 1ſte August

Kl. 9 begynder Prøven over de Unge, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Prøverne i Gymnastik og Svømning ville, eftersom Virligt tillader det, blive afholdte tvende Eftermiddage i Ugen fra 13—18de Juli.

Da Indmeldelsen til Universitetet af Skolens Dimitender endnu ikke har fundet Sted, kunne deres Navne ikke efter Sædvane her anføres.

Disciplenes Forældre og Værger, saavel som Enhver,
der interesserer sig for Skolen og dens Virksomhed, indby:
des herved til, saa ofte deres Tid og Lejlighed maatte til:
lade det, at bære de mundtlige Prøver med deres Mær:
værelse.

Aarhuus, den 10de Juli 1846.

S. S. Blæche.

